

Sygn. akt VII Ka 769/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie VII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Radojewska (spr.)

Sędziowie: SSO Rafał Olszewski

SSO Aneta Łatanik

Protokolant: sekr. sądowy Klaudia Musiał

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej Częstochowa - Północ w Częstochowie Andrzeja Kurzacza

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2017 r. sprawy

M. Z. (Z.) s. M. i M. (1) z d.B. ur. (...) w C.

skazanego wyrokiem łącznym

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego i jego obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 27 czerwca 2017 r. , sygn. akt XVI K 108/16

orzeka:

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Częstochowie.

Sygn.akt VII Ka 769/17

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Częstochowie wyrokiem łącznym z dnia 27 czerwca 2017r w sprawie o sygn. XVI K 108/16 na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył skazanemu M. Z. karę pozbawienia wolności orzeczoną prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 5 lipca 2013 roku sygn. akt XVI K 522/13 z karą łączną pozbawienia wolności orzeczoną prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 4 czerwca 2014 roku sygn. akt IV K 1166/13 i z karą łączną pozbawienia wolności orzeczoną prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 17 czerwca 2015 roku sygn. akt XVI K 130/14 i wymierzył skazanemu karę łączną 4 (czterech) lat pozbawienia wolności.

Na mocy art. 63 § 1 k.k. w związku z art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu na poczet orzeczonej w wyroku kary łącznej pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności: w sprawie XVI K 522/13 w dniu 17 marca 2013 roku (zatrzymanie), w sprawie IV K 1166/13 w okresie od 13 maja do 25 czerwca 2010 roku (tymczasowy areszt), w sprawie XVI K 130/14 w dniach 30 i 31 lipca 2012 roku (zatrzymanie) oraz w okresie od 21 sierpnia 2016 roku do 27 czerwca 2017 roku (odbywanie kary), przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności.

Sąd uznał, że w zakresie nie objętym wyrokiem łącznym poszczególne wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu; w pozostałej części umorzył postępowanie; zwolnił skazanego w całości od ponoszenia kosztów sądowych, wydatkami w sprawie obciążając Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł skazany i obrońca skazanego.

Obrońca skazanego wyrokowi zarzucił naruszenie art. 427 par. 2 kpk i art. 438 par. 3 kpk tj. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nie wzięciu pod uwagę wszystkich okoliczności istotnych z punktu widzenia dyrektyw wymiaru kary oraz nie docenienie w należyтым stopniu okoliczności przemawiających na korzyść skazanego. Apelujący wniósł o zmianę wyroku i wymierzenie skazanemu kary łącznej z zastosowaniem w większym stopniu zasady absorpcji.

W osobistej apelacji skazany wskazał, iż w jego ocenie, zastosowanie przez Sąd Rejonowy przepisów obowiązujących po 1 lipca 2015r było dla niego niekorzystne. Skazany wnioskował o bardziej korzystne połączenie kary jednostkowych w oparciu o wcześniej obowiązujące przepisy. Apelujący wniósł o zmianę wyroku i wymierzenie kary łącznej 3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności lub o uchylenie wyroku do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Sąd odwoławczy, uznał, iż w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki do uchylenia zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, w sytuacji wynikającej z art. 440 kpk. Sąd Okręgowy uznał, iż w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w sposób rażący naruszył obowiązujące przepisy dotyczące wyroku łącznego i istnieje konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości w rozumieniu art. 437 § 2 zdanie drugie kpk.

W niniejszej sprawie postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego zostało przez Sąd I Instancji wszczęte z urzędu na skutek informacji z zakładu karnego.

Jak stanowi art. 570 kpk postępowanie w sprawie wydania wyroku łącznego może być wszczęte na wniosek ale także z urzędu. Jest to wyjątek od zasady skargowości uzasadniony względami humanitarnymi. Decydując o obowiązującym modelu orzekania w sprawie o wyrok łączny ustawodawca przesądził, iż w postępowaniu tym nie występujące zasada skargowości i konsekwencje z nią związane. Tym samym, w każdym z możliwych postępowania o wyrok łączny (wszczętym na wniosek lub z urzędu) Sąd jest zobowiązany do poddania analizie wszystkich wyroków skazujących jakie zapadły wobec skazanego. Tylko tak dokonana analiza pozwala na ocenę, które z wymierzonych kar i według jakich reżimów prawnych podlegają połączeniu. Zatem, tak jak samo jak wniosek o wyrok łączny nie jest dla sądu wiążący tak i informacja z zakładu karnego (jak to miało miejsce w niniejszej sprawie) nie określa Sądowi zakresu skazań poddanych analizie. Postępowanie o wyrok łączny nie realizuje funkcji ścigania (oskarżania) i wydanie wyroku łącznego gdy zachodzą warunki do wydania takiego wyroku, jest obowiązkiem sądu (Sąd Najwyższy w wyroku z 24 maja 1976 r. N 5/76, OSNKW 7-8/1976, poz. 100, glosa aprob. M. Cieślak, Z. Doda, Przegląd orzecznictwa SN, Pal. 8-9/1977, s. 79 oraz Z. Gostyński (w:) J. Bartoszewski i inni, Komentarz, s. 826, 827).

Kodeks postępowania karnego przewiduje wprawdzie umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego (572 kpk), ale tylko gdy brak jest warunków do jego wydania (w ogóle), co zaś może zostać stwierdzone tylko po analizie wszystkich skazań.

Dlatego też, skoro w sprawie niniejszej Sąd pierwszej instancji dysponował dokumentacją wskazującą na istnienie 9-ciu wyroków skazujących (informacja z Krajowego Rejestru Karnego k 91-92 akt) to winien zbadać, czy zachodzą warunki do wydania wyroku łącznego wobec każdego z nich.

Wyrażony powyżej pogląd Sądu Okręgowego, stanowi wyraz aprobaty dla orzecznictwa Sądu Najwyższego w tym zakresie. Tytułem przykładu należy przywołać postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2011 r. (II KK 312/10 Biul.PK 2011/5/44-45, Prok.i Pr.-wkł. 2011/11/24) stwierdzające, iż obowiązkiem sądu wynikającym, zarówno z procesowej normy z art. 570 k.p.k., jak i normy materialno - prawnej z art. 85 k.k. jest przeprowadzenie postępowania

w zakresie wszystkich skazań danej osoby będącej przedmiotem tego postępowania, celem ustalenia czy kary podlegają łączeniu (podobnie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2009 r. II KK 15/09 Prok.i Pr.-wkl. 2010/3/8, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 maja 2006 r. II KK 84/06, OSNwSK 2006/1/928.)

Sąd Rejonowy takiej kompleksowej analizy zaniechał, zdecydował się bowiem rozstrzygnąć tylko co do części przedmiotu rozpoznania w postępowaniu w wydanie wyroku łącznego. Była to decyzja oczywiście nietrafna. Tak z punktu widzenia porządkującej funkcji tego postępowania, którą każdorazowo winno ono realizować, właśnie poprzez wydanie wyroku w najszerszym możliwie zakresie skazań, jak też w kontekście wykluczenia - w ten to sposób - innej możliwości połączenia kar. Opowiedzieć się należy za przyjęciem "restryktywnej" wykładni, odrzucającej - przy wydaniu wyroku łącznego - możliwość różnego dobierania (konfigurowania) wyroków jednostkowych.

W konsekwencji powyższego, zakres rozważań Sądu I instancji odzwierciedlać musi komparycja wyroku łącznego, w której winny być wymienione wszystkie skazania, natomiast w części dyspozytywnej wyroku łącznego Sąd winien rozstrzygnąć w takim zakresie, jaki określa jego komparycja. Nie wymaga szerszych wywodów, że okoliczność, iż konkretne skazanie nie podlega łączeniu z innymi skazaniami nie może skutkować jego eliminacją z komparycji wyroku łącznego, rozwiązaniu tego rodzaju sytuacji służy przewidziany przez ustawodawcę instrument prawny, a mianowicie umorzenie postępowania.

Sąd Rejonowy nie znajdując podstaw do połączenia konkretnego skazania musi to wyrazić wprost w sentencji wyroku. Zawarcie w komparycji wyroku wszystkich rozważanych skazań i podjęcie w tym zakresie kompletnych, merytorycznych decyzji, powoduje, że można w każdym czasie ustalić - jakie skazania podlegały analizie i ocenie sądu merytorycznego, a zatem jaki istnieje w tym zakresie ewentualny stan rzeczy osądzonej.

Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie w komparycji wyroku wymienił jedynie trzy wyroki skazujące, poza przedmiotem rozważań pozostawiając pozostałe skazania. Z uzasadnienia skarżonego wyroku, wynika, iż Sąd I instancji tych pominiętych w komparycji wyroków w ogóle nie uwzględnił i nie poczynił rozważań, czy w ich przypadku zachodzą przesłanki do połączenia kar.

Wadliwość zaskarżonego wyroku w żadnym razie nie mogła być konwalidowana na etapie postępowania odwoławczego, w tym zakresie Sąd Okręgowy podziela w pełni pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 11 kwietnia 2017 r. (III KK 420/16 OSNKW 2017/8/48) w którym stwierdzono, iż w sprawie o wydanie wyroku łącznego, z uwagi na konieczność zagwarantowania skazanemu konstytucyjnego prawa do zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji, a także do realizowania prawa do obrony przed sądem odwoławczym, wyłączona jest, co do zasady, możliwość wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia co do kary łącznej w sytuacji procesowej, w której sąd pierwszej instancji nie orzekł w przedmiocie kary łącznej obejmującej kary wymierzone za określone przestępstwa prawomocnymi wyrokami.

Orzeczenie Sądu Okręgowego obejmujące skazania nie objęte zaskarżonym wyrokiem łącznym stanowiłoby naruszenie standardu dwuinstancyjnego postępowania sądowego w sprawie o wydanie wyroku łącznego, poprzez orzekanie co do skazania w sytuacji, gdy Sąd pierwszej instancji nie wydał w tym zakresie żadnego orzeczenia. Prawo do obrony gwarantuje możliwość zaskarżenia orzeczenia określającego po raz pierwszy w toku postępowania zakres odpowiedzialności karnej oskarżonego, nie tylko w formie wymierzenia określonych kar za przypisane przestępstwa, ale też wymierzenie kar łącznych. Byłoby obejściem tej gwarancji konstytucyjnej ukształtowanie modelu postępowania w taki sposób, by kara łączna wymierzana po raz pierwszy w sprawie o wydanie wyroku łącznego nie podlegała zaskarżeniu przez skazanego zwykłym środkiem odwoławczym.

Wszystko to powoduje, że zaskarżony wyrok łączny nie obejmując swoim przedmiotowym zakresem wszystkich skazań nie spełnia podstawowego wymogu, o którym mowa była na wstępie. W obecnym stanie prawnym obowiązkiem Sądu

Rejonowego będzie analiza porządku prawnego obowiązującego przed dniem 8 czerwca 2010r, po 8 czerwca 2010 r. i trwająca do 30 czerwca 2015 r., oraz ten obowiązujący od 1 lipca 2015 roku, z uwzględnieniem art. 4 § 1 kk.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Częstochowie.